

Hükûmetimizle Almanya Hükûmeti arasında akit ve imza edilmiş olan konsolosluk mukavelesinin tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 8/VI/1930 - Sayı : 1514)

№ 1634

BİRİNCİ MADDE — Almanya Devletile Ankarada 28 mayıs 1929 tarihinde akit ve imza edilmiş olan konsolosluk mukavelesi ve merbutu tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına Hariciye vekili memurdur.

25 mayıs 1930

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE ALMANYA DEVLETİ ARASINDA KONSOLOSLUK MUKAVELENAMESİ

Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya, hukuku umumiyei düvel esasları ve mütekabiliyet prensibi üzerine her iki memleket arasındaki konsolosluk münasebetlerini tesis arzusile mütehassis olarak bir konsolosluk mukavelenamesi aktine karar vermişler ve bu hususta murahhasları olarak:

Türkiye Cümhuriyeti Reisi:

Sabık Hariciye Müsteşarı ve Tokat Meb'usu Ali Şevki Beyefendiyi,

Alman Devlet Reisi:

Almanyanın Türkiyedeki fevkalâde Murahhası ve Büyük Elçisi Her Rudolf Nadolny Cenaplarını ve Almanya Devletinin Müşaviri Has sıfatını haiz İzmir birinci sınıf Jeneral Konsolosu Herr Wilhelm Padeli tayin eylemişlerdir.

Müşarünileyhim salâhiyetnamelerini birbirlerine tebliğ ile usulüne muvafık bulduktan sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Birinci fasıl

Konsolosların kabulü

Madde — 1

İşbu mukavelenamede başka tabirler kullanılmadıkça «konsolos» kelimesinden konsoloslukların reisi bulunan Başkonsolos, konsolos ve Muavin Konsoloslar anlaşılacaktır.

“Konsolos ve konsolosluk memurları,, tabirinden Konsoloslukların reisinden maada bir Konsoloshanede bulunan bileümle meslek memurları anlaşılacaktır.

Madde — 2

Akit taraflardan her biri diğer tarafın kendi mevzuatı dairesinde tayin edeceği Konsolosları ülkesindeki liman, şehir ve mevkilere kabul etmeği taahhüt eder. Bununla beraber her bir taraf, bazı mevkilerini veya ülkesinin bazı kısımlarını bundan istisna etmek hakkını muhafaza eder. Ancak bu istisnaların diğer bütün devletlere de aynı zamanda tatbik edilmesi meşruttur.

Meslekten olan konsolos ve konsolosluk memurlarının, tayin eden tarafın tebaasından olmaları lâzımdır.

Fahrî konsoloslar, iki âkit taraftan her hangi birinin tebaası arasından intihap edileceklerdir. Bunların tayinlerinden evvel diplomasî tarikile, memleketinde memuren bulunacakları Hükûmetin muvafakati alınmak lâzımdır.

Madde — 3

Konsoloslar memuren bulunacakları memlekette mer'î eşkâl ve merasim mucibince kabul edildikleri anden itibaren vazifelerini ifa edebileceklerdir.

Beratlarının ibrazı üzerine buyrultu (Exéquatur) veya diğer bir kabul vesikasını mümkün olduğu kadar sür'atle ve bilâ harç alacaklardır.

İşbu buyrultunun ibrazını müteakip memuren bulundukları mahallin salâhiyytar makamâtı konsolosların vazifelerini ifaya başlamaları için derhal lâzım gelen tedbirleri alacaktır.

Konsoloslukların memuriyetleri havzası, konsolosları tayin eden taraf canibinden tesbit ve diğer tarafa tebliğ olunacaktır. Evvelece tesbit edilmiş olan konsolosluk memuriyet havzalarında yapılacak bileümle tadilât içinde aynı suretle hareket olunacaktır.

İşbu memuriyet havzaları hiç bir zaman konsoloshane tesisine müsaade edilmeyen mevkileri ve ülke kısımlarını ihtiva edemez.

Eğer konsolosun nezdinde memuren bulunduğu Devlet, ahvali mahsusada buyrultu veya kabul vesikasının ita edilmeyeceği ve yahut geri alınması lâzım geldiği kanaatinde bulunursa, bunun takdir hakkı yalnız kendine ait olan sebeplerini konsolosu tayin eden Devlete tebliğ edecek ve ikinci halde işbu tebliği buyrultu veya kabul vesikasının geri alınmasından evvel icra edecektir.

Madde 4

Konsolosların vefatı, mazereti veya gaybubetleri halinde konsolosluk memurları (konsolos, konsolos muavini, kağırlar ve kâtipler) mertebe nazarı dikkate alınarak vekâleten konsolosluk vazifelerinin ifasına salâhiyettardırlar. Şu şartlaki bunların resmî sıfatları daha evvel mahallî salâhiyettar makamata bildirilmiş olmalıdır.

Fahrî konsolosluk reisinin vefatı, mazereti veya gaybubeti halinde yerine kaim olan zat meslekten olmadığı takdirde ancak memur bulunduğu mahal Hükûmetinin rızasile tayin olunabilir.

Konsolosların yerine kaim olan zevat vekâleten ifayi vazife ettikleri müddetçe asillere bahşedilmiş olan bileümle imtiyaz ve muafiyetlerden istifade edeceklerdir.

Maazalik meslekten olmayıp ta meslekten konsolosların yerine kaim olacak olan kimseler, vazifelerinin devamı müddetince meslek konsoloslarına ibraz olunan hürmet ve nezaket muamelesinden müstefit olmakla beraber ancak fahrî konsolosların imtiyaz ve muafiyetlerinden istifade edeceklerdir.

İkinci fasıl

Konsolosların imtiyaz ve masuniyetleri

Madde — 5

Konsoloslar daire ve kağırlaryalarının bulunduğu binaya kendilerini tayin etmiş olan tarafın armasile sıfatlarını irae eyliyen bir levha vazedebilirler. Konsoloslar aynı zamanda bu binaya umumî merasim ve mutat olan diğer ahvalde işbu Devletin bayrağını çekebilirler. Şurası eyice mukarrerdir ki haricî alâmetler hiç bir zaman melce hakkı bahşeder surette tefsir edilmeyecektir.

Konsoloslar bilhassa Hükûmetlerini temsil eyledikleri bileümle ahvalde mahallî adetler mucibince resmî sıfatlarının icap ettireceği hürmetlere mazhar olacaklardır.

Madde — 6

Konsoloshane evrakı her zaman müdahaleden masun olacak ve mahallî makamat hiç bir behane ile bu evraka ait varakaları muayene ve müsadere edemeyecektir. Bu varakalar konsolosluk memurlarının şahsî evrakından tamamen ayrı tutulacaktır.

Mahallî memurlar konsolosu veya yerine kaim olan zati evvelee haberdar etmeksizin kağırlara ve evrak odalarına giremeyeceklerdir. Meğerki bir mahkeme tarafından verilen bir hükmün infazı ve yahut idamı, ağır cezayı veya asgarî bir sene hapsi müstelzim bir cürmün takibi mevzubahs ola.

Daire ve kağırlaryalar hiç bir zaman melce olmayacaktır.

Madde — 7

Meslekten olan konsoloslar ve konsolosluk memurları (konsolos, konsolos muavini, Kağırlar ve kâtipler) tekâlifi harbiye mükellefiyet veya ibatei askeriyeden ve kezalik şahsî hizmetleri mutammam her hangi bir mükellefiyetten muaftırlar.

Şu kadar ki işbu muafiyetler kendilerini tayin eden Devlet tebaasından olmıyan veya kendilerini kabul etmiş olan memlekette bir ticaret, veya sanatla meşgul bulunan Konsolos veya Konsolosluk memurlarına şamil değildir. Bunlar bulundukları memleket tebaası gibi tekâlifi harbiye ve askerî mükellefiyetlere tabidirler.

Birinci fıkrada mevzubahs muafiyetlerin meslekten olan konsolos ve konsolosluk memurlarının gayri menkul mallarına şamil olması, işbu gayri menkullerin bunların ikametgâhı olması veya konsoloshane hizmetinde kullanılması hallerine münhasır olup fabrî konsolosların gayri menkul mallarına şamil değildir.

Fabrî konsoloslardan gayri meslekten olan konsoloslar ve konsolosluk memurları kendilerini tayin eden Devlet tebaasından olmak ve kendilerini kabul eden Devlet dahilinde hiçbir san'at ve ticaret ifa etmemek şartile bilâvasıta şahsî vergilerden muaftırlar.

Dördüncü fıkrada zikredilen muafiyetler, vergiye tabi eşyanın mahiyeti ve bu eşyanın konsolosların ve konsolosluk memurlarının memur bulundukları Devlet arazisine iktisat noktai nazardan merbut bulunması hasebile mükellefin tabiiyet, ikametgâh veya bulunduğu mahal bakılmıyarak tahsil edilen nevinden bulunan bilâvasıta şahsî vergilere şamil değildir.

Madde — 8

Âkit taraflar arasında siyasî münasebetlerin inkıtar takdirinde konsolos ve konsolosluk memurları ve kendileriyle birlikte ikamet eden aileleri efradı ile konsolosluk memurlarını tayin eylemiş olan Devlet tebaasından bulunan ve bu memurlar tarafından bilhassa getirilmiş olan müstahdemin altı günden aşağı olmamak üzere münasip bir mühlet zarfında memleketi serbestçe terekdebileceklerdir.

Birinci fıkrada zikredilen kimselere kendilerini tayin eden Devlet tebaasından bulunan konsoloshane maiyyet memurlarının konsolos, memur ve maiyyet memuru sıfatile icra eyledikleri hizmetin mukabili olarak aldıkları memuriyet maaşları memuren bulundukları memlekette her zaman vergiden muaftır.

Madde — 9

Âkit taraflardan herbiri konsoloshane diarelerinin resmî istimaline mahsus ilk tesis mobilye ve eşyasını ve kezalik arma, bayrak, defter, başlıklı kâğıt, koçanlı defter, pasaport, pul ve resmî vesikaları ve konsoloslara kendilerini tayi neden Devlet tarafından vazifelerinin ifası için gönderilen bilûmum yazıhane malzemesinin gümrük resminden muaf olarak dühulüne müsaade etmegi taahhüt ederler.

Yedinci maddede zikredilen konsolos ve konsolosluk memurları, memuriyetlerine ilk defa geldik-

leri esnada veya geldiklerinden itibaren altı ay zarfında ithal edecekleri şahıslarına ve ailelerine ait kullanılmış mobilye, elbise ve ev eşyası ve edevatı ile şahsî istimallerine mahsus olarak beraberlerinde getirecekleri her nevi ve hatta yeni eşyayı muayene edilmek şartile gümrük resminden muaf olarak ithale mezundurlar.

İşbu muafiyetin yenilecek şeylere şümulü yoktur.

Madde — 10

Konsoloslar, salâhiyetleri hududu dahilinde olarak ifa ettikleri memuriyetlerine müteallik ef'al-den dolayı bulundukları memleket mahkemelerinde muhakeme olunamazlar.

Madde — 11

Hukukî ve ticarî hususatta gerek iera sureti ve gerek ihtiyatî bir tedbir olarak kendilerini tayin eden Devlet tebaasından bulunan konsoloslarla konsoloshane memurları aleyhine hapis cezası hükme olunamaz.

Bunlar ancak bir mahkeme tarafından hükmedilen cezanın infazı veya mahallî kanunlara nazaran en az üç sene hapsi müstelzim bir cürüm ikamından dolayı takibat ierası halinde tevkif veya muvakkaten hapsedilebilirler.

Eğer bir konsolos veya konsolosluk memuru tevkif edilir veya sair bir suretle takip olunursa işbu memurun mensup bulunduğu memleketin siyasî mümessili, bunların memuren bulundukları mahal hükûmeti tarafından derhal haberdar edilecektir.

Madde — 12

Konsoloslar ve konsolosluk memurları, memuren bulundukları memleket adlî makamâtının resmen ve tahriren talebi vaki olduğu takdirde işbu makamât huzurunda şehadet etmeğe mecburdurlar. Bununla beraber vazifelerinin ifasile alâkadar bulunan hususatta kendilerini tayin eden Hükûmetin muvafakatı alınmadan şehadette bulunmaları talep edilemez.

Şahit olarak istimaî icap eden meslekten bir konsolos gerek hastalık dolayısıyla ve gerekse vazifesinin zaruretleri itibarile mahkemede isbatı vücut etmekte mazur olursa adlî makamât memleket kavaninile mevzu eşkâl dairesinde şehadetini istima için ikametgâhma giderler veyahut işbu şehadeti tahriren talep ederler. Bu ikinci halde mevzubahs memurun bu talebe riayet etmesi ve imza ve resmî mühürünü havi şehadetini tayin edilen müddet zarfında memleketin adlî makamâtına gönderilmesi lâzımdır.

Eğer cezaî bir meselede meslekten bir konsolosun adlî bir makam huzurunda isbatı vücutu, mezkûr konsolosun bulunduğu memleket kanununa nazaran zarurî ve bu memurun ikametgâhında istimaî mümkün değil ise, adlî makam işbu memurun vazifesi zaruretleri itibarile mazereti halinde mumaileyh ile istievabın tarih ve saati hususunda anlaşıp ve kararlaştırılan tarihte mumaileyhi mümkünse bilâ teahhur istievap ederek en kısa müddet zarfında serbest bırakacaktır.

Madde — 13

Bir konsolosun vefatı halinde usulü dairesinde salâhiyettar bir vekil mevent değilse, mahallî makam konsoloshane evrakının vakit geçmeden mühürlenmesi için müteveffanın mensup bulunduğu Devletin en yakın konsolos veya elçiliğine müracaat edecektir. En yakın konsolosluk mümessilinin veya elçiliğinin mazereti halinde mahallî makamât eğer mevents dost bir Devletin konsolosluk mümessilile müteveffayı tayin eden Devletin iki tebaası muvacehesinde evrakı mühürliecektir.

Alınan tedbirlere mütedair zabıt varakası iki nüsha olarak tanzim kılınacak ve bir nüshası müteveffayı tayin eden Devletin en yakın konsolos veya elçiliğine gönderilecektir.

Evrakın yeni konsolosa teslimi için mühürlerin kaldırılması esnasında mühürlerin vaz'î esnasında yapıldığı gibi hareket olunacaktır.

Her iki âkit tarafından konsolosları ve konsolosluk memurları bundan maada diğerinin ülkesinde mütekabiliyet şartile en ziyade mazharı müsaade milletin aynı sıfatı ve rütbeyi haiz konsolos ve konsolosluk memurlarına bahşedilmiş ve edilecek olan masuniyet ve imtiyazlardan istifade edeceklerdir.

Şurası mukarrerdirki âkit taraflardan hiç biri bizzat kendi tarafından diğer taraf konsolos ve konsolosluk memurlarına bahşedilmiş olan masuniyet ve imtiyazlardan başka veya daha vasi masuniyet ve imtiyaz talebi için yukarıda mezkûr en ziyade mazharı müsaade millet kaydına istinat edemeyecektir.

Üçüncü fasıl

Konsolosların salâhiyeti

Konsoloslar memleketleri tebaalarının menfaatlarını himayeye ve bilhassa işbu tebaanın ticaretini ve gemiciliğini korumağa ve teşvik etmeğe salâhiyettedirler.

Bunlar memuriyetlerinin ifası sırasında havzai memuriyetlerindeki salâhiyettar makamlara müracaatla işbu makamlar nezdinde mer'î muahedat ve mukavelâtın ihlâline ve tebaalarının hukukunu muhil harekâta karşı mutalebede bulunabileceklerdir. Eğer bu mutalebat mezkûr makamlar tarafından nazarı itibare alınmazsa memleketlerinin siyasî bir mümessili bulunmadığı takdirde bu husus için kendilerini kabul eden hükûmete müracaat edebileceklerdir.

Konsoloslar memleketleri kanunlarının verdiği mezuniyet dairesinde aşağıdaki hususları ifaya salâhiyytar olacaklardır:

1 - Temsil eyledikleri memleket tebaasının veya sefaının mürettebat ve yolcuları tarafından vaki olacak beyanatı gerek kançılaryalarında veya ikametgâhlarında, gerekse alâkadarların ikametgâhlarında veya kendi memleketlerine mensup sefinelerde ahzylemek,

2 - Temsil eyledikleri memleket tebaasının vasiyetnamelerini tanzim, tasdik ve bunların sıhhatini tevsik etmek,

3 - Memuren bulundukları memleketteki emvale veya orada takip ve icra olunacak hususata müteallik olmamak şartile temsil eyledikleri memleket tebaasının senedatını ve onlar arasında akd olunmuş mukavelâtı tanzim, tasdik veya bunların sıhhatini tevsik etmek,

4 - Konsolosu tayin etmiş olan memleket tebaasının imzalarını tasdik etmek,

5 - Yalnız temsil eyledikleri memleket ülkesinde bulunan emvale veya orada takip ve icra olunacak hususata müteallik olmak şartile alâkadarlar her hangi tabiiyette olursa olsun her nevi mukavelât ve senedatı tanzim, tasdik ve bunların sıhhatini tevsik etmek,

6 - Temsil eyledikleri memleket makamat ve memurları tarafından verilen her nevi vesaik ve senetleri tercüme ve tasdik etmek.

Konsolos tarafından tanzim, sıhhatı tevsik veya tasdik olunan ve konsolosluğun mührile mühürlenilen bütün bu senedat ve mukavelelerle bunların aslına mutabakatı tasdik ve mühürlenmiş, suret, hulâsa ve tercümeleri, mumâileyhin memuren bulunduğu memlekette işbu memleketin resmî bir memuru tarafından tanzim ve sıhhati veya aslına mutabakatı tevsik veya tasdik edilmiş olanların aynı kıymeti ve aynı isbat kuvvetini haiz mevsuk vesikalar mahiyetinde olacaklardır. Yukarıda mezkûr kıymet ve ispat kuvveti, senet veya mukavelenamenin esasına ve icra kuvvetini haiz olmasına değil, yalnız şekline aittir.

İşbu senedat veya diğer vesikalar mezkûr memleketteki işlere ait bulundukça o memleket kanun-

larının vazettiği harç, pul vesair rüsuma ve kezaik o hususa ait bileümle eşkâl ve muamelâta tabi olacaktırlar.

İki taraf konsoloshanelerinden birinin kançlaryasından tanzim veya teseil edilmiş olan bir senedin sıhhati veya yukarda mezkûr suret, hulâsa ve tercümelerin aslına mutabakati ve doğruluğu hakkında şüphe edildiği takdirde, alâkadarın aslıle mukabele olunması ve lüzumlu gördüğü takdirde mukabele esnasında bizzat hazır bulunması hususundaki talebi raddedilemez.

Madde — 17

Konsoloslar kendilerini tayin eden Devletin nizamı mucibince pasaport ita ve vizesine salâhiyettadırlar.

Madde — 18

Konsoloslar kendilerini tayin eden Devletin kanunlarına göre mezun oldukları takdirde, iki taraf mezkûr Devlet tebaasından olursa, nikâh aktedebileceklerdir.

Konsoloslar yukarıda mezkûr evlenmeleri derhal bulundukları memleket makamatına bildirmeğe mecburdurlar.

Madde — 19

Konsoloslar kendilerini tayin eden memleket tebaasının tevellüdat ve vefat ilmühaberlerini mezkûr memleket kanunlarında münderiğ şekillere nazaran tanzim etmek hakkını haizdirler.

İşbu madde ahkâmının alâkadarların bulundukları memleket kanunları mucibince tevellüdat ve vefiyatı mahallî makamata bildirmek hususundaki mecburiyetlerine bir tesiri yoktur.

Madde — 20

Âkit taraflardan birinin tebaasının diğer taraf ülkesindeki terekisi hakkında konsoloslar işbu mukavelename merbutunda zikredilen salâhiyetleri haizdirler.

Madde — 21

Konsoloslar mensup bulundukları memleket gemilerinin duhul ve sevkini teshil ve havzei memuriyetleri dahilindeki sularda kaldıkları müddetçe onlara yardım edebileceklerdir.

Bu maksatla, serbest pratika almalarını müteakip işbu gemilere bizzat gidebilecekler veya vekiller gönderebilecekler, mürettebatı istievap, sefine evrakını muayene, manifesto tanzim ve geminin seyahat ve mahallî azimetine ve sefer esnasında vukubulan hadiselerle dair mürettebat ve yolcuların beyanatını on altmı maddenin bir numaralı fıkrasına tevfikân ahzedebileceklerdir.

Madde — 22

Konsoloslar temsil eyledikleri memleketin ticart gemilerinde dahilî intizamın muhafazası ile münhasıran mükellef olacaklar ve mezkûr memleketin kanunlarıyla mezun bulundukları takdirde mürettebat arasındaki ihtilâfları ve bilhassa ücretler ve karşılıklı olarak akdedilmiş olan taahhütlerin hallü faslına salâhiyettar olacaklardır.

Mahallî memurlar gemide hadis olan kargaşalıklara, karada veya limanda sükûn ve umumî asayışı ihlâl edecek bir mahiyette olmadıkça veyahut konsolosun memuren bulunduğu memleket tebaasından veya mürettebattan olmıyan şahıslar karışmış bulunmadıkça müdahale edemez.

Sefinde hadis olan bütün diğer kargaşalık vak'alarında mahallî memurlar konsolos veya vekiline ve munaileyh orada bulunmadığı takdirde, talep vukuunda, geminin kaptanına müzaheretle iktifa edeceklerdir. Bilhassa mahallî tebaadan olmıyan mürettebatı aşağıdaki maddede münderiğ aynı şartlar tahtında gemiye teslim veya derdestedeceklerdir.

Konsoloslar harp gemilerinden ve diğer gemilerden kaçmış olan mürettebatı işbu gemilere veya bunların sancağını taşıdıkları memlekete iade için tevkif ettirebileceklerdir.

Bu maksadın temini için konsolosların mahallî makamata tahriren müracaat ile resmî vesaik ve bilhassa taife defterlerinden çıkarılmış aslına mutabık hulâsalar ibraz ederek talep edilen şahsın filhakika mürettebattan olduğunu ispat etmeleri lâzımdır. Hiç bir konsolosun bulunmadığı bir yerde işbu talep aynı şartlar dahilinde bizzat kaptan tarafından vaki olabilir. Bu suretle muhik olduğu sübut bulan işbu talep üzerine kaçakların teslimi reddedilmiyecektir.

Mahallî makamat, konsolosun talebi üzerine derdest edilen eşhası, mumailayhin masrafına olarak, bulundukları memleket hapishanelerinde tevkif edeceklerdir. Eğer konsolos kaçakların derdestlerini takip eden iki ay zarfında bunları gemilere veya gemilerin sancağını taşıdığı memlekete iade edemez ve yahut mevkufiyet masrafları muntazaman tesviye edilmemiş bulunursa, konsolos, üç gün evvel vaki olacak bir ihbardan sonra mezkûr kaçaklar serbest bırakılacak ve aynı sebepten dolayı yeniden tevkif edilmeyeceklerdir.

Eğer kaçak, bulunduğu Devlet ülkesinde işbu Devlet kanunlarının hükmüne tabi bir cinayet veya cürüm işlemiş olursa, teslim keyfiyeti mahallî mahkemenin karar vermesine ve işbu kararın tamamile infazına kadar tecil olunabilir.

Âkit taraflar gemi mürettebatından olup kaçmış oldukları memleket tebaasından bulunan kimselerin işbu madde ahkâmından istisna edilmelerini kararlaştırmışlardır.

Madde — 24

Tarafeynden birinin sancağını taşıyan bir gemi diğer tarafın sahillerinde kazaya uğrar veya karaya oturursa mahallî memurlar geminin sancağını taşıdığı Hükûmetin en yakın konsolosunu sürati mümkün ile haberdar edeceklerdir.

Mahallî memurlar muavenet veya tahlisiye hizmetleri için ancak aynı vaziyette bulunan kendi memleketleri gemileri tarafından verilmesi mecburî olan meblâğı talep edebileceklerdir.

Kurtarılan emtea ve sair mevât dahilde serbest ticarete ithal edilmedikleri halde gümrük resminden muaf olacaktır.

Madde — 25

Gemi ve hamulesinde alâkadar taraflar ve hususile gemiyi teğhiz edenler, yükletenler ve sigorta edenler beyninde bunun aksi bir itilâfname mevcut olmadığı takdirde, âkit Hükûmetlerden birinin gemisine yolda vuku bulan hasarat, gemi havzai memuriyeti dahilindeki bir limanda tevakuf eylediği halde bu Hükûmetin konsolosu tarafından halledilecektir. Mamafih konsolosun mu kim bulunduğu memleket veya bir üçüncü Devlet tebaası meselede alâkadar oldukları ve meselenin sureti muslihanede bütün alâkadar taraflar beyninde tesviyesi imkânı mevcut olmadığı halde bu hasarat mahallî memurlar tarafından hal ve tesviye edilecektir.

Madde — 26

Konsoloslar seyrisefain bahsinde balâda gösterilen vazifeden maada yalnız memleketleri kanunları mucibince kendilerine mevdu idarî ve hesabî ve teknik mahiyeti haiz olan diğer vazaifi ifa edebileceklerdir.

Şurası mukarrerdir ki evvelki maddelerde mevzubahs “mürettebat,, tabiri kaptan, zabitan, taifeler, ateşçiler ve gemide müstahdem olan diğer kimseleri ihtiva eder.

Madde — 27

Tarafeyni âkideyinden her birinin konsolosu ve konsolos memurları müttekabiliyet şartlı diğer taraf arazisinde en ziyade mazharı müsaade olan milletin aynı derecedeki konsolos ve kon

solos memurlarının ifa eyledikleri aynı vezaifi yapabileceklerdir.

Şurası mukarrerdir ki âkit taraflardan hiç biri kendi konsolos veya konsolos memurları için diğer tarafın konsolos veya konsolos memurlarına tanıdığı salâhiyetlerden başka veya daha vasi salâhiyet talebinde bulunmak üzere balâda mezkûr en ziyade mazharı müsaade millet kaydini serdedemiye-

Dördüncü fasıl

Nihai ahkâm

Madde — 28

Bu mukavelenamenin ikinci ve üçüncü fasıllarındaki ahkâm, hukuku düvel kavaidi mucibince haiz oldukları imtiyazat ve muafiyata hâlel vermemek şartile, memurini siyasiyeden olupta konsolosluk vazifesini ifaya memur edilen memurlar hakkında da tatbik olunacaktır.

Madde — 29

Bu mukavelenamenin ahkâmı mahsusasile tasrih edilmemiş olan ahvalde âkit taraflar hukuku düvel prensiplerine mugayir harekette bulunmamağı kararlaştırmışlardır.

Madde — 30

Türkçe ve Almanca lisanlarda aktolunan işbu mukavelename tasdiknamelerin teatisinden bir ay sonra mevkii mer'iyete girecek ve beş sene muteber olacaktır.

Tasdiknamelerin teatisi Berlinde icra olunacaktır.

Mevzubahs beş senelik müddetin hitamından bir sene evvel mukavelename bir veya diğer âkit tarafından feshedilmediği takdirde iki tarafın bir veya diğeri canibinden feshedildiği günden itibaren bir sene daha mer'i olacaktır.

Kararların tasdikan murahhaslar işbu mukavelenameyi imza ve mühürleriyle mühürlemişlerdir; Ankarada 28 mayıs 1929 tarihinde iki nüsha üzerine tanzim edilmiştir .

KONSOLOSLUK MUKAVELENAMESİNİN 20 İNCİ MADDESİNİN MERBUT TEREKEYE AİT AHKÂM

Bent : 1

1 - Âkit taraflar tebaasından birinin diğer taraf arazisinde vefatı vukuunda ait olduğu mahallî makamat derakap müteveffanın tabi olduğu Devletin vazifedar konsolosunu haberdar edip varislerle, bunların mahallî ikametleri, terekenin kıymeti, terekeyi teşkil eden eşya hakkında bildiği malûmatı verecek ve ölüme bağlı tasarruflar mevcut olduğu takdirde bunları da bildirecektir. Vefatın vukuundan birinci olarak konsolos haberdar olduğu takdirde o da hemen mahallî makamatı malûmattar edecektir.

2 - Vefatın vuku bulduğu mahal bir konsolosluk havzai memuriyeti haricinde olduğu takdirde müteveffanın tebaasından bulunmuş olduğu memleketin mümessili siyasisine malûmat verilecektir.

3 - Mahallî memurlar ve konsolos taraflarından menkul tereke hakkında ittihaz edilecek tedbirler âtide mezkûr 2 ilâ 11 inci bentlerde ve gayri menkul tereke hakkındaki de 12 inci bentte tesbit olunmuştur.

Bent : 2

1 - Terekenin muhafazasına ait tedbirlerin ittihazı ilk önce ait olduğu mahallî memura terettüp eder. Bu memur da terekenin mühür altına vaz'ı ve bir cetvelin tanzimi gibi tereke mevadının olduğu gibi muhafazasına hadim tedbirleri ittihaz ile iktifa edecektir. Her halde konsolosun talebi üzerine onun istediği muhafaza tedbirlerini ittihaz edecektir.

2 - Konsolos Hükûmeti mahalliyeinin iştirakile ve Hükûmeti mahalliye henüz yapmamış olduğu halde yalnız olarak menkul terekeyi kendi memleketi nizamatına göre ya bizzat veyahut kendi tarafından mansup ve vekâletini haiz bir memur tarafından ve icap ettiği takdirde mahallî memurların muavenetine müracaat ederek mühür altına vaz ve cetvelini tanzim edecektir.

3 - Ahvali fevkalâde mani olmadıkça mahallî memurlar ve konsolos mirasın muhafazası için teşriki mesai etmeğe mecburdurlar. Teşriki mesai edemiyen memur mühür altına vaz muamelesi yapıldığı takdirde bilâhara kendi mühürlerini vaz'a mezundur. Teşriki mesai edememiş olan memur sürati mümkün ile mazbata ile eşya cetvelinin bir suretini alacaktır.

4 - Muhafaza tedbirlerinin kaldırılmasında ve hususile iki taraf memurlarının birlikte yapmaları lâzım gelen mühürlerin kaldırılması muamelesinde de aynı ahkâm tatbik olunur. Bununla beraber Hükûmeti mahalliye veyahut konsolos, diğer taraf muvafakatini verdiği veya asgarî 48 saat evvel kendisine vuku bulan davetten sonra vaktinde ispatı vücut etmediği takdirde yalnızca bu muameleyi yapmak hakkını haiz olacaktır.

Bent : 3

Lüzumu takdirinde Hükûmeti mahalliye memleketin usulüne ve kavanini ahkâmına göre terekenin açıldığına ve varisler ile alacaklıların davetine dair olan ilânatı yapacak ve bu ilânatı konsolosa tebliğ edecektir. Konsolos da aynı tarzda ilânatta bulunabilecektir.

Bent : 4

Konsolos terekenin tasfiyesini deruhte edebilecektir. Bu takdirde işbu merbutun 5 ilâ 10 uncu bentlerinin ahkâmı tatbik edilecektir.

Bent : 5

1 - Konsolos, terekeyi teşkil eden bileümle mevad ve bu meyanda müteveffanın eşhası hususiye, noterler, bankalar, sigorta şirketleri, umumî sandıklar ve saire veyahut memurini mahalliye nezterinde bulunan evrakını haiz ve tesellüm ve terekeye ait bileümle alacakları tahsil etmeğe, müteveffanın yapabileceği aynı şerait dahilinde, salâhiyettar olacaktır. Terekeyi teşkil eden emvalin tamamı veya bir kısmı üzerine haciz veya sökestr vaz edilmiş olduğu takdirde konsolos bu emvali üzerlerindeki haciz veya sökestronun ref'inden evvel tesellüm edemeyecektir.

2 - Konsolos mukim bulunduğu memleket memurları nezdinde bile bulunsa, müteveffanın bıraktığı ölüme bağlı tasarrufa ait evrakın teslimini talep etmek hakkını haizdir. Ancak işbu memurlar bunları teslimden evvel açmak hakkını muhafaza ederler. Konsolos kendine tevdi edilmiş ve açılmış ölüme bağlı bileümle tasarrufların bir sureti musaddakasını memuru aidine verecektir.

Bent : 6

Terekenin muhafazası veyahut müteveffa ile varislerine terettüp eden hukuku umumiye borçlarının ifası için varislerin nef'ine olarak faideli gördüğü bileümle tedabiri ittihaz etmek, konsolosun hakkı ve vazifesidir. Konsolos bilhassa terekenin kıymeti hakkında salâhiyettar makamata malûmat vermeğe mecburdur. Konsolos terekeyi bizzat idare edebileceği gibi kendi nezareti altında tayin edeceği ve kendi namına hareket edecek olan bir vekil tarafından idare ettirebilir. Bu hususta konsolos mahallî memurların muavenetini talep edebilecektir.

Bent : 7

1 - Konsolos kendisine tevdi edilen tereke mevaddını depo suretile, mukim bulunduğu memlekette muhafaza edecektir.

2 - Konsolos ikamet eylediği memleket kavanin veya usulleri mucibince, terekeyi teşkil eden mevattan bozulacaklarla hıfzı müşkül veya masarifi mucip olanları, umumî müzayede suretile serbestçe satabilecektir.

3 - Bundan maada konsolos terekenin mevcudundan son hastalık, teçhiz ve tekfin masraflarını, müstahdemin, memurin ve amele yevmiyelerini, bedeli icar ve terekenin idaresi ve icabı takdirinde müteveffanın ailesinin infak ve iâşesi için icap eden masrafları, masarifi muhakeme, konsolosluk harcı ve sair resimleri ve makamâtı mahalliyyeye tediyesi icap eden vergi ve sair resimleri hemen ayıracaktır.

Bent : 8

Tereke aleyhinde vuku bulacak mütebattan mütevellit ihtilâfat, terekenin bulunduğu memleket makamâtı aidesi nezdinde takip edilip işbu makamât tarafından halledilecektir.

Bent : 9

1 - Terekeyi teşkil eden mevat, konsolosa mevdu olsa dahi, icrayı cebriye tabi olabilecektir. Konsolos bunları, talep edecek olan memuru aidine teslim mecburdur.

2 - Salâhiyettar makam memlekette bulunan tereke hakkında iflâs kararı verdiği takdirde konsolos, vuku bulan talep üzerine, terekeyi teşkil eden bileümle mevdu bunlar iflâs masasına ait oldukça, mahallî Hükûmete veyahut sendike verecektir. Esnayı davada konsolos kendi vatandaşlarının menfaatlerini korumağa mezundur.

Bent : 10

Terekenin açıldığına dair son ilânı takip eden üç ayın hitamından sonra veyahut böyle bir ilân olmadığı takdirde müteveffanın vefatını takip eden dört ayın mürurundan sonra, konsolos, terekeyi haklarını isbat etmiş olan varislere yahut isbat edilmediği takdirde memleketin memurini aidesine teslim edebilecektir. Maamafih bu teslim muamelesi murisin bileümle hukuku umumiye borçları, rûsumu maliye, terekeye ait hesap ve masraflar ve terekenin bulunduğu Devlet tebaası veya orada ikâmet edenler tarafından tereke zimmetine olarak konsolosa ibraz edilmiş olan alacaklar ödendikten ve usulü dairesinde teminata raptedildikten sonra yapılabilecektir. Konsolosun ibraz edilmiş olan alacaklar hakkındaki bu mecburiyeti, diğer altı ay zarfında bu alacakların hak sahipleri tarafından tanındığına veyahut mahkemei aidesi nezdinde bir dava mevzuu teşkil ettiğine dair kendisine bir ihbar vuku bulmadığı takdirde zail olur.

Bent : 11

1 - Konsolos kendisine teslimini talep eylediği takdirde, mahallî Hükûmet, terekeyi teşkil eden mevdu, konsolosun onuncu bende tevfiikan yapmağa mecbur olduğu aynı şerait dairesinde, vereseye vermeğe mecburdur.

2 - Müteveffanın vefatından altı ay sonra alâkadarlar varislik sıfatlarını ispat etmezlerse mahallî Hükûmet, terekeyi ona müteferri dosya ile birlikte, onuncu bentteki kuyudu ihtiraziye altında, konsolosa devre mecburdur. Konsolos ta onuncu bende tevfiikan muamele yapacaktır.

Bent : 12

Gayri menkul terekelere gelince, münhasıran bunların bulunduğu memleket memurini aidesi mer'i kavanine göre ve kendi vatandaşlarının terekesinde olduğu gibi, bileümle tedabiri ittihaz etmek hakkını haiz ve vazifesile mükelleftir.

Gayri menkul terekeye ait cetvelin aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir sureti mümkün mertebe süratle vazifedar konsolosa gönderilecektir.

2 - Konsolos gayri menkul terekeye müteallik ölüme bağlı bir tasarrufa ait evraka malik bulunur ise, talep üzerine, mahallî memurinine bunun aslını tevdi etmeğe mecburdur.

3 - Ne gibi mevadın menkul ve gayri menkul terekeye ait olduğunu bilmek meselesi, terekenin bulunduğu Devlet kavanini tarafından hallolunacaktır.

Bent : 13

Tarafeynden birinin diğer memleket arazisindeki tebaasının menkul ve gayri menkul terekesinin açılmasına, idare ve tasfiyesine müteferri bileümlemesailde, konsolos, kendi memleketi tebaasından olup diğer memlekette vekil tayin eylememiş olan varisleri, ayrıca bir vekâletname ibrazına mecbur olmaksızın, temsil etmek hakkını haizdir. Fakat bileümle hak sahipleri bizzat bulundukları veya bilvekâle temsil edildikleri takdirde konsolosun vekâleti zail olur.

Bent : 14

1 - Menkul terekelerde hakkı verasete müteallik mesail, müteveffanın hini vefatında tebaasından bulunduğu memleket kanunlarına tevfiakan hal ve tesviye olunacaktır.

2 - Gayri menkul terekelerde hakkı verasete müteferri mesail, terekenin bulunduğu memleket kavanini mucibince ve müteveffa vefatı esnasında memleket tebaasından imiş gibi hal ve tesviye olunacaktır.

Bent : 15

Miraserılık iddiasına, mirasa istihkak davasına, miraserı nasbına ve vasiyyete ve mahfuz hisse iddiasına dair bileümle davalar menkul terekelere müteallik olduğu takdirde müteveffanın hini vefatında tebaasından bulunduğu Devlet mahkemeleri ve gayri menkul terekelere müteallik olduğu halde gayri menkul terekenin bulunduğu Devlet mahkemeleri huzurunda ikame edilecektir. Bu mahkemelerin kararları diğer Devlet tarafından tanınacaktır.

Bent : 16

1 - Ölüme bağlı tasarruflar, tanzim edildikleri memleketin veyahut işbu tasarruflar tanzim edildiği zaman murisin tebaasından bulunduğu memleketin kavaninine göre yazıldıkları takdirde, şekil itibarile muteberdir.

2 - Bu tasarrufların fesih ve iptalinde de aynı hüküm earidir.

Bent : 17

Hukuku verasete ve hususile varislerin veyahut vasiyyeti tenfiz memurunun hukukuna müteallik olarak kavanini mer'ie mucibince murisin tebaasından bulunmuş olduğu Devletin salâhiyettar bir makamı tarafından verilmiş olan vesika, diğer Devlet nezdinde menkul tereke için bu hukuku isbata kifayet edecektir. Murisin tebaasından bulunmuş olduğu Devlet konsolos veya siyasî mümessili tarafından tasdikı, bu vesikanın muteber olduğunu tesbite kâfidir.

Bent : 18

Bir ilâ on yedinci bentlerin ahkâmı kıyas suretile iki Devletten birinin arazisinde kâin olupta bu arazi haricinde vefat eden diğer tarafın tebaasına ait emvali menkule ve gayri menkuleye tatbik olunur.

1 - İki Devletten birinin gemisi mürettebatından biri tebaası olmadığı diğer Devlet arazisinde vefat ederse bunun yevmiye ve eşyaları ait olduğu konsolosa verilecektir.

2 - İki Devletten birinin tebaası diğer Devletin arazisinde meskene malik olmaksızın veya orada ikameti mutat edinmeksizin seyahat ettiği esnada vefat ederse üzerinde bulunan eşya kendi memleketi konsolosuna verilecektir.

3 - Birinci ve ikinci fıkralarda zikredilen eşyayı tesellüm eden konsolos müteveffanın memlekette ikameti esnasında akdetmiş olduğu borçları tesviye eyledikten sonra bunlar hakkında kendi memleketi nizamâtının icabını yapacaktır.

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	22 - V - 1930 ve 1/601
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	25 - V - 1930 ve 4/189
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 17 70 19 130,167,178,179:181
<i>Bu kanunla ilişkisi olan kanunların numaraları:</i>		